

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“РАДІОЖУРНАЛІСТИКА”
(для бакалаврів спеціальності “Журналістика”)

МАУП

Київ 2006

Підготовлено викладачем кафедри журналістики і філології *О. В. Пашик*

Затверджено на засіданні кафедри журналістики і філології
(протокол № 6 від 08.02.06)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Пашик О. В. Навчальна програма дисципліни “Радіожурналістика” (для бакалаврів спеціальності “Журналістика”). – К.: МАУП, 2006. – 16 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план дисциплін, зміст дисципліни “Радіожурналістика”, вказівки до виконання контрольної роботи, варіанти контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна “Радіожурналістика” покликана висвітлити закони діяльності радіомовлення загалом і радіожурналістики зокрема на теоретичному та практичному рівнях. У межах курсу дається уявлення про основні поняття радіожурналістики, принципи діяльності радіожурналіста, зумовлені особливістю способів впливу радіо на аудиторію, закони створення програмного радіопродукту в межах жанрової системи радіомовлення.

Отже, мета курсу — ознайомити студентів зі специфікою принципів і законів діяльності радіожурналістики, яка на сучасному етапі перебуває під значним впливом комп’ютерних технологій у сфері технічної бази радіо та розвитку Інтернету у створенні програмного продукту; структурувати знання про систему зв’язків ЗМІ, обґрунтувавши специфіку радіомовлення; навчити студентів вільно володіти теоретичними і практичними знаннями в різноманітних жанрових різновидах радіомовлення, орієнтуючись на потреби і смаки сучасної радіоаудиторії.

За підсумками курсу студенти повинні

знати:

- особливості радіомовлення в системі ЗМІ;
- специфіку сучасного етапу розвитку радіо;
- основні історичні етапи функціонування радіопрограм;
- функціональну систему радіомовлення;
- жанрово-стильовий спектр радіожурналістики;
- особливості взаємодії з радіоаудиторією;

уміти:

- всебічно використовувати набуті знання в умовах динамічності сучасного радіопростору;
- застосовувати практичні рекомендації у процесі створення професійного та конкурентного програмного радіопродукту.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“РАДІОЖУРНАЛІСТИКА”

№ пор.	Назва змістових модулів і тем
	Змістовий модуль 1. Радіожурналістика в системі засобів масової комунікації
1	Радіомовлення в системі ЗМІ
2	Функціональна сфера радіомовлення
3	Історія розвитку радіомовлення
4	Форматування радіоефіру
5	Інформація в сучасному радіопросторі
6	Жанрова палітра радіомовлення
	Змістовий модуль 2. Специфіка радіомовлення в сучасному медіа-просторі
7	Виразальні засоби радіомовлення
8	Мова радіо
9	Аудиторія радіомовлення
10	Інформаційна служба сучасного радіо
11	Специфіка музичного радіомовлення
12	Сучасний радіопростір України

ЗМІСТ
дисципліни
“РАДІОЖУРНАЛІСТИКА”

Змістовий модуль 1. Радіожурналістика в системі засобів масової комунікації

Тема 1. Радіомовлення в системі ЗМІ

Система засобів масової інформації. Поняття “радіо”, історія походження, становлення та вжитку. Радіомовлення в системі ЗМІ: характерні особливості, переваги та недоліки порівняно з іншими засобами масової інформації. Радіожурналістика як наука.

Специфіка функціонування радіомовлення на сучасному етапі. Технологічна та економічна база радіо. Напрямки технічної модернізації радіомовлення. Інтернет-радіомовлення.

Література [2; 5–7; 11; 13; 15; 19; 23; 26; 28; 29]

Тема 2. Функціональна сфера радіомовлення

Функції ЗМІ. Поняття “функція” в радіомовленні. Класифікація функцій радіомовлення. Поліфункціональність радіо.

Система інформаційних функцій радіомовлення: власне інформаційна, рекламна.

Функції забезпечення соціального управління суспільством: інтегративна, функція вираження і формування громадської думки, комунікаційна, виховна, агітаційно-пропагандистська, організаторська. Способи і форми їх реалізації, трансформація в системі сучасного радіомовлення.

Культурно-просвітницькі функції: естетична, просвітницька, розважальна, рекреативна.

Вплив функцій на побудову мережі мовлення, форматування структури і змісту програм радіомовлення. Функції радіомовлення та законодавство у сфері ЗМІ.

Література [2; 7; 10; 11; 13; 15; 24; 26; 28; 30–33]

Тема 3. Історія розвитку радіомовлення

Створення та перші етапи функціонування світового радіомовлення. Комерційне радіомовлення США, Західної Європи. Виникнення альтернативних радіостанцій.

Історія розвитку українського недержавного радіомовлення. Причини та умови виникнення. Перші радіостанції в Україні. Мережа західноукраїнського недержавного мовлення.

Становлення державного радіомовлення в Україні. Розвиток радіо періоду репресій. Фронтний етап функціонування радіо. Радіопрограми в період відбудови. “Хрущовський” період в радіомовленні. Радіоінформація в період застою. Період перебудови та його вплив на радіомовлення.

Державне і комерційне радіомовлення незалежної України.

Література [1; 3; 4; 7; 11; 13; 14; 16; 19; 21; 22; 24; 25]

Тема 4. Форматування радіоефіру

Формат радіомовлення як визначник основних принципів і параметрів мовлення. Радіоформат і аудиторія радіостанції. Вплив форматування на структурування програмних елементів, естетичні норми програмування.

Історія виникнення поняття “формат”. Перші радіоформати США. Класифікація і типологія форматів радіо в зарубіжній та вітчизняній радіожурналістиці. Характеристика форматів AC, CHR, Talk, News, Public та ін.: зарубіжні стандарти та вітчизняні особливості. Специфіка створення і розвитку форматування українського радіоєфіру. Регіональні радіостанції та їх формати.

Література [2; 12; 13; 31]

Тема 5. Інформація в сучасному радіопросторі

Основні принципи комунікації як засобу передачі інформації. Види інформації в контексті радіомовлення. Принципи інформаційної діяльності радіожурналіста. Законодавчі аспекти роботи радіожурналіста з інформацією. Вимоги до новин на радіо. Джерела інформації в радіомовленні. Основні принципи і методи викладу новин на радіо. Новинний блок та особливості роботи над ним.

Література [1; 2; 7; 10–13; 17; 20; 22; 31]

Тема 6. Жанрова палітра радіомовлення

Жанрова система радіомовлення, її специфіка. Жанри в контексті реалізації функціональної системи радіомовлення. Синкретизм радіожанрів: причина та наслідки.

Інформаційні жанри радіомовлення (інформаційна замітка, інтерв'ю, радіокореспонденція, репортаж). Група аналітичних жанрів (коментар, бесіда, ток-шоу). Художньо-документальні жанри (радіонарис, радіопортрет, радіофейлетон та ін.).

Література [2; 7; 10–13; 17; 18; 20; 31; 33]

Змістовий модуль 2. Специфіка радіомовлення в сучасному медіа-просторі

Тема 7. Виразальні засоби радіомовлення

Особливості виразальних засобів радіо в системі інших засобів масової інформації. Специфіка роботи журналіста з виразальними засобами радіо. Образне спілкування зі слухачем.

Дві основні групи виразальних засобів радіо. Природні виразальні засоби як вихідний звуковий матеріал. Технічна група засобів, їх вплив на стилістику радіомовлення.

Слово (людське мовлення) як важливий виразальний засіб радіо. Моно- і діалогічність мовлення. Музика і шуми: основні та додаткові функції.

Специфіка технічних стилетвірних засобів радіо: монтаж, “голосовий грим”, звукова мізансцена, реверберація та ін.

Література [2; 7; 10–13; 20; 27; 28; 31]

Тема 8. Мова радіо

Специфіка радіо й особливості його мови. Основні ознаки мови радіо. Акустичність як важлива ознака мови. Однотипність мовленевого спілкування. Дистанційність. Синхронність мовлення і сприйняття. Розмовне мовлення та мова радіо. Норми мовлення та їх порушення (дефекти, сленг, іншомовна лексика).

Невербальні засоби мови: специфіка, принципи застосування. Поняття темпу мовлення. Сила звуку як важливий чинник функціонування радіопрограм. Висота тону. Тембр голосу і його вплив на слухача. Інтонація голосу як засіб виразності мовлення. Наголос. Специфіка функціонування пауз у радіомовленні.

Література [2; 7; 9–13; 22; 28; 31]

Тема 9. Аудиторія радіомовлення

Аудиторія радіо та її специфіка. Формат радіо й аудиторія. Основні форми вивчення радіоаудиторії. Принципи наукового дослідження (історизм, системність, комплексність, вибірковість). Методи вивчення (анкетування, інтерв'ю, аналіз документів, спостереження, експеримент, аудіометричні способи тощо).

Література [1; 2; 7; 8; 10–13; 15; 17; 22; 28; 30; 31]

Тема 10. Інформаційна служба сучасного радіо

Основні завдання інформаційної служби радіо. Права та обов'язки працівників інформаційної служби. Планування роботи інформаційної служби.

Інформаційна служба радіо: зарубіжна та вітчизняна модель. Служба інформації у структурі державного та комерційного мовлення.

Література [1; 2; 7; 10; 12; 13; 20; 31]

Тема 11. Специфіка музичного радіомовлення

Особливості форматування музичного радіомовлення. Концепція створення плей-листа. Ротація композицій в ефірі. Новітні форми музичного програмування.

Специфіка роботи радіоведучого (ді-джея): головні правила ведення ефіру. Основні вимоги до ді-джея.

Література [1; 2; 7; 12; 14; 31]

Тема 12. Сучасний радіопростір України

Всеукраїнське та регіональне мовлення. Взаємодія ретранслянтів і регіональних станцій. Виникнення медіа-холдингів та їх вплив на радіопростір.

Дротове та FM-мовлення. Державні радіостанції: характеристика формату, жанрово-стильової палітри, основні радіоведучі.

Найпопулярніші комерційні FM-станції. Загальна характеристика запорізького радіопростору.

Література [1; 2; 7; 8; 10; 15; 19; 20; 29; 31]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Відповідно до навчального плану студенти виконують контрольну роботу. Номер варіанта завдання для контрольної роботи студент визначає за останньою цифрою номера своєї залікової книжки. Наприклад, якщо остання цифра номера залікової книжки “3”, то студент вибирає варіант 3.

Для послідовного і чіткого викладу матеріалу складається план роботи.

Під час виконання роботи необхідно використовувати джерела, наведені у навчальній програмі і рекомендовані на лекціях, а також підручники, методичні посібники та нормативні акти, що відповідають темі роботи.

Обсяг контрольної роботи — більше 20 сторінок формату А4. Контрольна робота повинна містити вступ, основну частину, висновки.

Наприкінці роботи необхідно навести список використаної літератури, вказати дату виконання і поставити підпис.

Після перевірки викладачем контрольної роботи і одержання позитивної оцінки студента допускається до іспиту (заліку).

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Поняття “радіо”, історія походження.
2. Створення та перші етапи функціонування світового радіомовлення.
3. Вимоги до новин на радіо. Характерні риси новин.
4. Жанрова система радіомовлення, її специфіка.
5. Охарактеризуйте мову радіо “Ностальжі”.

Варіант 2

1. Радіомовлення в системі ЗМІ.
2. Історія комерційного радіомовлення США.
3. Чинники, що підвищують цікавість радіоноvin.
4. Синкретизм радіожанрів: причина і наслідки.
5. Охарактеризуйте невербальні засоби мови радіо “Великий Луг”.

Варіант 3

1. Напрями технічної модернізації радіомовлення.
2. Історія комерційного радіомовлення Західної Європи.
3. Джерела інформації в радіомовленні.
4. Інформаційні жанри радіомовлення.
5. Визначте аудиторію радіо “Хіт-FM”.

Варіант 4

1. Класифікація функцій радіомовлення. Поліфункціональність радіо.
2. Умови виникнення недержавного радіо в Україні.
3. Основні принципи і методи викладу новин на радіо.
4. Аналітичні жанри в радіожурналістиці.
5. Дайте оцінку роботі інформаційної служби радіо “Запоріжжя-FM”.

Варіант 5

1. Система інформаційних функцій радіомовлення.
2. Становлення державного радіомовлення в Україні.
3. Принцип “перевернутої піраміди” як метод викладу радіоноvin.
4. Художньо-документальні радіожанри.
5. Охарактеризуйте молодіжні програми радіо “Юніверс”.

Варіант 6

1. Функції забезпечення соціального управління суспільством.
2. Особливості функціонування радіо в період репресій.
3. “Ефірні” вимоги до радіоматеріалів.
4. Специфіка виражальних засобів радіо в системі засобів масової інформації.
5. Дайте оцінку роботі ді-джеїв радіо “Люкс”.

Варіант 7

1. Культурно-просвітницькі функції радіомовлення.
2. Фронтний етап функціонування радіо.
3. Структура радіоповідомлення.
4. Дві основні групи виражальних засобів радіо.
5. Охарактеризуйте специфіку формату радіо “Мелодія”.

Варіант 8

1. Поняття про радіоформат. Формат і аудиторія радіостанції.
2. Радіопрограми в період відбудови, “хрущовський” та період застою.
3. Основні методи викладу новин.
4. Слово (людське мовлення) як важливий виражальний засіб радіо.
5. З’ясуйте особливості музичного ефіру радіо “Kiss-FM”.

Варіант 9

1. Класифікація і типологія форматів радіо в зарубіжній та вітчизняній радіожурналістиці.
2. Період перебудови та його вплив на інформаційне радіомовлення.
3. Основні типи радіопередач.
4. Музика і шуми: головні та другорядні функції.
5. Визначте особливості формату радіо “Шансон”.

Варіант 10

1. Інформація в сучасному радіопросторі.
2. Державне і комерційне радіомовлення незалежної України.
3. Новинний блок та особливості роботи над ним.
4. Специфіка технічних стилетвірних засобів радіо.
5. Охарактеризуйте програмний продукт радіо “Запоріжжя” (дротове мовлення).

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття “радіо”, історія походження.
2. Радіомовлення в системі ЗМІ.
3. Специфіка функціонування радіомовлення на сучасному етапі.
4. Напрями технічної модернізації радіомовлення.

5. Класифікація функцій радіомовлення. Поліфункціональність радіо.
6. Система інформаційних функцій радіомовлення.
7. Функції забезпечення соціального управління суспільством.
8. Культурно-просвітницькі функції радіомовлення.
9. Створення та перші етапи функціонування світового радіомовлення.
10. Комерційне радіомовлення США, Західної Європи.
11. Умови виникнення недержавного радіо в Україні.
12. Мережа західноукраїнського недержавного мовлення.
13. Становлення державного радіомовлення в Україні.
14. Особливості функціонування радіо в період репресій.
15. Фронтвий етап функціонування радіо.
16. Радіопрограми в період відбудови.
17. “Хрущовський” період у розвитку радіо.
18. Радіоінформації в період застою.
19. Період перебудови та його вплив на інформаційне радіомовлення.
20. Державне і комерційне радіомовлення незалежної України.
21. Поняття про радіоформат. Формат і аудиторія радіостанції.
22. Класифікація і типологія форматів радіо в зарубіжній та вітчизняній радіожурналістиці.
23. Основні формати світового радіомовлення.
24. Інформація в сучасному радіопросторі.
25. Принципи інформаційної діяльності радіожурналіста.
26. Законодавчі аспекти роботи радіожурналіста з інформацією.
27. Вимоги до новин на радіо. Характерні риси новин.
28. Чинники, що підвищують цікавість радіоновин.
29. Збирання новин.
30. Джерела інформації в радіомовленні.
31. Основні принципи викладу новин на радіо.
32. Принцип “перевернутої піраміди”.
33. Принцип “драматичної єдності” (кульмінація, причина, результат).
34. Поняття “замкнутого кола”.
35. “Ефірні” вимоги до матеріалів (правильність, ясність, лаконічність, колорит).
36. Структура радіоповідомлення.
37. Основні методи викладу новин.

38. Монотематична і політематична новини.
39. Виклад подієвої новини.
40. Використання цитування при подачі новин.
41. Спеціальні типи новин.
42. Тематичні новини.
43. Типи коротких текстових повідомлень.
44. Озвучені повідомлення.
45. Основні типи радіопередач.
46. Новинний блок та особливості роботи над ним.
47. Жанрова система радіомовлення, її специфіка.
48. Синкретизм радіожанрів: причина і наслідки.
49. Інформаційні жанри радіомовлення.
50. Аналітичні жанри в радіожурналістиці.
51. Художньо-документальні радіожанри.
52. Особливості виражальних засобів радіо в системі інших засобів масової інформації.
53. Дві основні групи виражальних засобів радіо.
54. Слово (людське мовлення) як важливий виражальний засіб радіо.
55. Музика і шуми: основні та додаткові функції.
56. Специфіка технічних стилетвірних засобів радіо.
57. Особливості мови радіо.
58. Акустичність як важлива риса радіомовлення.
59. Однотипність мовленнєвого спілкування на радіо.
60. Дистанційність мовлення радіо.
61. Синхронність мовлення й сприйняття.
62. Норми мовлення та їх порушення.
63. Розмовне мовлення на радіо.
64. Невербальні засоби мови: специфіка, принципи застосування.
65. Темп мовлення, сила звуку та висота тону на радіо.
66. Тембр голосу та його вплив на слухача.
67. Інтоніяція голосу як засіб виразності мовлення.
68. Специфіка функціонування пауз у радіомовленні.
69. Аудиторія радіо та її специфіка.
70. Основні форми вивчення радіоаудиторії.
71. Принципи наукового дослідження аудиторії радіо.
72. Методи вивчення радіоаудиторії.
73. Основні завдання інформаційної служби радіо.

74. Права та обов'язки працівників інформаційної радіослужби.
75. Інформаційна служба радіо: зарубіжна та вітчизняна модель.
76. Служба інформації у структурі державного та комерційного мовлення.
77. Особливості форматування музичного радіомовлення.
78. Концепція створення плей-листа.
79. Ротація композицій в радіоефірі.
80. Специфіка роботи радіоведучого (ді-джея).
81. Головні правила ведення музичного ефіру на радіо.
82. Основні вимоги до ді-джея.
83. Всеукраїнське та регіональне мовлення.
84. Виникнення медіа-холдингів та їх вплив на радіопростір.
85. Дротове та FM-мовлення в Україні.
86. Державні радіостанції: характеристика формату, жанрово-стильової палітри, основні радіоведучі.
87. Найпопулярніші комерційні FM-станції.
88. Характеристика українського регіонального радіопростору.
89. Інтернет-радіомовлення в Україні.
90. Запорізьке регіональне радіомовлення.
91. Державні регіональні радіостанції в м. Запоріжжі. Характеристика формату, жанрово-стильової палітри.
92. FM-радіостанції Запоріжжя.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Гоян О. Я.* Інформаційно-музичне радіомовлення для молоді (з досвіду українського радіо) // Журналістика. Преса. Телебачення. Радіо. — 1991. — Вип. 23. — С. 30–40.
2. *Гоян О. Я.* Основи радіожурналістики і радіоменеджменту: Підручник. — К., 2004.
3. *Гуревич П. С., Ружников В. Н.* Советское радиовещание: страницы истории. — М., 1976.
4. *Дубровин В. Б.* К истории советского радиовещания. — Л., 1972.
5. *Іванов В.* Теоретико-методологічні основи вивчення змісту масової комунікації. — К., 1996.
6. *Кузнецова О.* Основи масової комунікації. — Львів, 1996.
7. *Лизанчук В.* Радіожурналістика: засади функціонування. — Л., 2000.

8. *Любосветов Д. И.* Радиовещание и аудитория: некоторые особенности взаимодействия // Вестник Московского университета. Сер. 10. Журналистика. — 1999. — № 3. — С. 3–16.
9. *Любосветов Д. И.* Акустическая природа радиовещания // Вестник Московского университета. Сер. 10. Журналистика. — 1997. — № 3. — С. 37–47.
10. *Миронченко В.* Основи інформаційного радіомовлення. — К., 1996.
11. *Основы радиожурналистики.* — М., 1984.
12. *Радио: музыкальное, новостное, общественное...* / Под ред. В. А. Сухаревой. — М., 2001.
13. *Радиожурналистика: Учебник* / Под ред. А. А. Шереля. — М., 2000.
14. *Ружников В. Н.* Становление музыкального радиовещания // Вестник Московского университета. Сер. 10. Журналистика. — 1992. — № 5. — С. 36–43.
15. *Тхагушев И. Н.* Современное радиовещание в системе средств массовой информации // Вестник Московского университета. Сер. 10. Журналистика. — 1994. — № 6. — С. 3–14.
16. *Українська журналістика в іменах: Матеріали до енциклопедичного словника.* — Л., 1997. — Вип. 4.
17. *Четвертакова И. В.* Тексты рекламных радиообращений: от мотивации к действию // Вестник Московского университета. Сер. 10. Журналистика. — 1996. — № 2. — С. 15–26.
18. *Ярошенко В. Н.* Информационные жанры радиожурналистики. — М., 1973.

Додаткова

19. *Багдикян Б.* Монополия средств информации. — М., 1997.
20. *Браун Д. Р., Файерстоун Ч. М., Мицкевич Е.* Теле/радіо новини та меншини. — К., 1996.
21. *Бережкова С. Б.* “Железный занавес” был звукопроницаем (к 40-летию русской службы радио “Свобода”) // Вестник Московского университета. Сер. 10. Журналистика. — 1993. — № 2. — С. 52–62.
22. *Влияние средств массовой информации на интересы детей и молодежи: Сб. науч. тр.* — М., 1989.
23. *Иванов В., Мелещенко О.* Сучасні комп'ютерні технології і засоби масової комунікації. Аспекти застосування. — К., 1996.

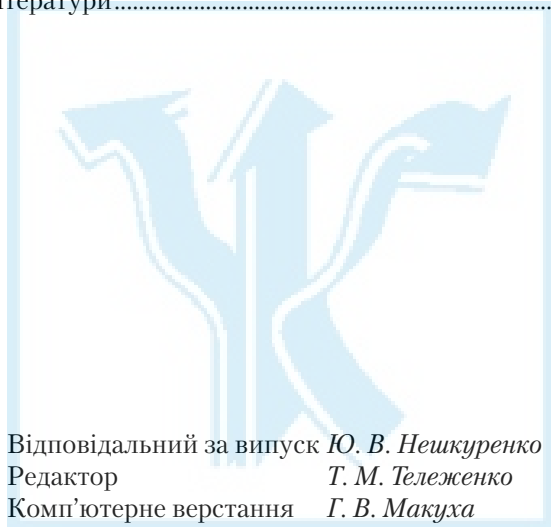
24. *Средства* массовой коммуникации и международные отношения. — М., 1981.
25. *Любимов Б. И.* Великобритания и глобализация мирового теле- и радиовещания // Вестник Московского университета. Сер. 10. Журналистика. — 1999. — № 5, 6.
26. *Ляшенко Б.* Радио без тайн. — М., 1991.
27. *Москаленко А. З.* Реабілітація слова. — К., 1989.
28. *Музыря А. А.* Искусство слышать мир. — М., 1989.
29. *Набруско В.* Радіомовлення в Україні — чиє? для кого? // Журналіст України. — 2001. — № 1. — С.66–67.
30. *Скуленко М. И.* Журналистика и пропаганда. — К., 1987.
31. *Смирнов В.* Формы вещания: Функции, типология, структура радиопрограмм: Учеб. пособие. — М., 2002.
32. *Сиберт Ф. С., Шрамм У., Питерсон Т.* Четыре теории прессы. — М., 1998.
33. *Справочник* для журналистов стран Центральной и Восточной Европы. — М., 1998.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Радіожурналістика”	4
Зміст дисципліни “Радіожурналістика”	4
Вказівки до виконання контрольної роботи	8
Варіанти контрольних робіт	8
Питання для самоконтролю	10
Список літератури	13

МАУП

Зам. № ВКЦ-2589

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП